

Målnummer:	T455-84	Avdelning:
Domsnummer:	DT28-86	
Avgörandedatum:	1986-11-11	
Rubrik:	Ett trähusföretag sålde ett monteringsfärdigt hus till en konsument. Tvist uppkom om avtalets innebörd. Anbud från konsumenten hade för trähusföretaget mottagits av en försäljare, som ej var behörig att träffa avtal för trähusföretagets räkning. Det har ansetts att, om en näringsidkare organiserar sin verksamhet så att en försäljare tar upp anbud från konsumenter för näringsidkarens räkning med uppgift att vidarebefordra anbuden till näringsidkaren, utgångspunkten vid tolkningen av träffat avtal bör vara, att vad försäljaren insett eller bort inse om konsumentens uppfattning rörande avtalets innehåll tillräknas näringsidkaren. Försäljarens insikter och åtgärder under förhandlingarna med konsumenten har alltså tillagts betydelse vid tolkningen av avtalet mellan trähusföretaget och konsumenten.	
Lagrum:		
Rättsfall:	<ul style="list-style-type: none">• NJA 1968 s. 303• NJA 1985 s. 717	

REFERAT

(Jfr 1968 s 303 och 1985 s 717)

Begus-Hus AB väckte vid Trelleborgs TR talan mot B.P. med yrkande att denne skulle åläggas att till bolaget utge 35 363 kr, varav 31 483 kr avsåg montering av ett monteringsfärdigt hus och 3 880 kr hyra av en kran jämte entreprenörsarvode.

B.P. bestred bolagets talan men vitsordade de fordrade beloppen som i och för sig skäliga.

TR:n (lagmannen Lindelöw, rådmannen Trulsson och tingsfiskalen Landin) anförde i dom d 6 april 1984: Parternas talan. Bolaget har anført: Begus-Hus AB tillverkar i Korsberga, nära Vetlanda, monteringsfärdiga hus. Bolaget säljer dem antingen i standardutförande eller i utförande efter kundens önskemål. Till B.P. har bolaget sålt ett hus anpassat efter hans önskemål. Köpet förmedlades av D-O.L., som i Helsingborg driver ett eget företag som försäljare åt Begus-Hus. För montering av stommen till huset förmedlar Begus-Hus genom Begus Villaproduktion AB sakkunnig hjälp enligt två alternativ, stomfärdigt 1 och stomfärdigt 2, av vilka det senare är mera omfattande och dyrare. B.P. beställde montering enligt det dyrare alternativet till ett pris av 31 483 kr. Härtill kom hyra för en kran inkl entreprenörsarvode med 3 880 kr. Begus Villaproduktion AB har till Begus-Hus överlåtit sina fordringar för stommonteringen och kranen. - Efter diskussioner om hur huset skulle utföras gjorde D-O.L. d 26 nov 1981 en preliminär kalkyl över kostnaderna för huset. Denna upptog i en kolumn med beteckningen "Säljarens pris/ skriftliga anbud" bl a Hus i utgångsstandard för 275 443 kr och Sidobyggnad för 29 586 kr, tillsammans 305 029 kr, samt vidare bl a Montering för 28 194 kr med anmärkning: "Montering enligt Begus-Hus stommfärdigt alternativ 2" ävensom Byggplatskostnader för 6 000 kr. Kalkylen upprättades på en blankett avsedd som underlag för kalkyl vid ansökan om statliga lån. Denna preliminära kalkyl gjordes på önskemål av B.P. för att denne skulle få en uppfattning om den totala kostnaden för huset och om storleken av statliga lån. Sedan B.P. därefter närmare bestämt vilka tillval m m som han önskade till huset, upprättade bolaget på grundval av en ny kalkyl ett leveransavtal d 12 jan 1982. Detta översände bolaget samma dag till B.P.. Samtidigt översändes en handling om husleverans och sidobyggnad (garage) samt tillval och utbyten, en checkningslista upptagande i detalj de tillval som B.P. beställt, samt Allmänna

leveransbestämmelser 1974. Därefter sammanträffade B.P. och D-O.L. och B.P. undertecknade avtalet. D-O.L. översände det till Begus-Hus för dess underskrift. Bolaget undertecknade avtalet d 10 febr 1982. I avtalet anges under rubriken Leveransomfattning dels "Monteringsfärdigt material inkl snickerier, inredningar" för 228 360 kr, dels garage för 26 445 kr, dels ock "Tillägg enl bif PM av den 82/01/12" för 31 544 kr, vartill kom mervärdesskatt om 34 018 kr, varför leveranspriset jämte mervärdesskatt angavs till 320 367 kr. I detta pris ingick inte stommonteringen eller andra kostnader, såsom för kran; sistnämnda kostnad utgör en del av byggplatskostnader. Handlingen över husleverans m m upptar för husleverans 228 360 kr, med moms 255 489 kr, för sidobyggnad 26 445 kr, med moms 29 586 kr, samt för tillval och utbyte 31 554 kr, med moms 35 291 kr. I checkningslistan anges inte några priser. Leveransbestämmelserna upptar under rubriken Slutande av avtal följande text: "2. Leveransavtalet skall för att vara bindande upprättas skriftligen på av säljaren upprättat formulär och vara undertecknat av köpare och säljare. - 3. Åtaganden utöver vad som anges i leveransavtal, som köparen undertecknat på säljarens försäljningskontor, skall för att gälla vara skriftligen avfattade." I dessa handlingar nämnes intet om stommonteringen eller krankostnaden. - Den 1 mars 1982 sände Begus-Hus till B.P. en skriftlig orderbekräftelse och en handling med underlag för kalkyl att inges till länsbostadsnämnden vid ansökan om statliga lån. Kalkylunderlaget upptog kostnader för hus i utgångsstandard med 290 790 kr och för sidobyggnad med 29 586 kr, "Summa säljarens åtagande" 320 376 kr. Vid "Tillval och utbyten" stod ordet "Ingår". Vidare upptogs i kalkylunderlaget bland ett tiotal olika poster montering med 28 194 kr med anmärkningen "Montering enligt Begus Hus stommfärdigt alternativ 2" och byggplatskostnader med 6 000 kr. I orderbekräftelsen angavs en kostnad inkl moms om totalt 320 367 kr. Därjämte angavs: "För Er leverans gäller leveransavtal, allmänna leveransbestämmelser och denna orderbekräftelse. Om orderbekräftelsen i någon punkt avviker från leveransavtalet gäller orderbekräftelsen. Denna bekräftelse anses av Er godkänd om vi inte inom fjorton dagar från dagens datum skriftligen hört ifrån Er." Ingenting nämns i orderbekräftelsen om montering av huset. B.P. har inte gjort någon reklamation mot orderbekräftelsen. Han har därigenom godtagit att priset för huset ej omfattat monteringen.

B.P. har anförut: Han träffade D-O.L. några gånger före köpet och diskuterade då med D-O.L. planlösningen m m för huset samt monteringen av detta. Därvid gav han D-O.L. besked om att han ville ha stommontering 2 och bad också att få veta vad huset skulle komma att kosta. Vid ett sammanträffande d 26 nov 1981 hade D-O.L. med sig en preliminär kalkyl med en kostnad för huset med sidobyggnad (garage) om 305 029 kr och en kalkyl för monteringen om 28 194 kr. Man gick igenom en del ändringar och tillval. B.P. utgick i enlighet med vad som angavs i kalkylen från att Begus-Hus självt - och inte som nu påstås Begus Villaproduktion AB - skulle göra monteringen. Han förklarade att han ville ha ett fast pris i ett för allt för huset och stommonteringen. D-O.L. förklarade att han skulle söka pressa priset och återkomma med ett nytt pris. I början av jan 1982 fick B.P. ett skriftligt leveransavtal med ett pris om 320 367 kr. Han utgick från att det var det pris för huset i ett för allt som han efterfrågat och som alltså gällde huset med montering. Sänkningen från 333 223 kr (305 029 kr för huset och 28 194 kr för monteringen) till 320 367 kr för hus och montering antog han vara den i utsikt ställda prutningen. Han undertecknade därför leveransavtalet. Eftersom handlingen, när den kom till B.P., var att anse som ett skriftligt anbud, innebar B.P:s underskrift att avtal träffats enligt leveransavtalet. Bolagets underskrift d 10 febr var därför utan betydelse för avtalets uppkomst. Orderbekräftelsen med däri intagen erinran om reklamation saknar betydelse för avtalets bestånd. Det av bolaget upprättade slutliga underlaget för kalkyl för sökande av statliga lån - upptagande dels en "Summa säljarens åtagande" om 320 376 kr och i övrigt en rad andra kostnader, så att slutsumman uppgick till 514 660 kr - har B.P. inte sett. D-O.L. ombesörjde själv ansökan om statliga lån. Så snart B.P. fick fakturor på krankostnaden och monteringen reklamerade han till D-O.L.. B.P. har efter undertecknandet av leveransavtalet fem gånger gjort mindre ändringar i tillval och har varje gång fått orderbekräftelse härpå; en gång på 12 000 kr och de övriga fyra gångerna på sammanlagt 3 000 kr. Han har däremot inte, innan han på hösten 1982 fick fakturorna för montering och krankostnad, någon gång fått något avtal härom eller någon orderbekräftelse. Han har begärt att Begus-Hus skulle montera huset enligt alternativet stommontering 2 och att ett totalpris skulle sättas för hus och montering, vilket skedde genom det skriftliga leveransavtalet. Beloppet 320 376 kr har B.P. inte sett i någon annan handling än leveransavtalet, och där fanns ingen kostnad angiven för montering. Inte heller i orderbekräftelsen

angavs något om montering eller monteringskostnad. Begus Villaproduktion AB har B.P. inte hört talas om förrän fakturorna kom hösten 1982. Att Begus Villaproduktion AB förekom i en broschyr om stommontering, som B.P. fått, har han inte sett. För övrigt har Begus-Hus och Begus Villaproduktion AB samma adress och samma telefonnummer. I den preliminära kalkylen av d 26 nov 1981 angavs att monteringen skulle göras av Begus-Hus.

Begus-Hus har invänt: Avtal mellan parterna om leverans av huset har träffats först d 10 febr 1982 då Begus-Hus undertecknade avtalet. Det slutliga underlaget för kalkyl, upptagande 320 376 kr för huset och 28 194 kr för montering, har B.P. fått under hand. I vart fall har det översänts till B.P. med orderbekaftelsen d 1 mars 1982. B.P. borde ha förstått av orderbekaftelsen på 320 376 kr och underlaget för kalkylen att monteringen inte ingick i priset om 320 376 kr. Att priset på huset höjts från 305 029 kr i nov 1981 till 320 376 kr i jan 1982 beror på att tillval debiterats och på att en viss prissänkning gjorts. - D-O.L. är egen företagare och säljer hus för Begus-Hus mot provision. Han är inte anställd hos Begus-Hus. Detta bolag svarar inte för vad D-O.L. utlovar eller avtalar. Muntligt avtal gäller för övrigt inte vid sidan av det skriftliga avtalet, enligt de allmänna leveransbestämmelser som B.P. fått del av.

B.P. har genmält: D-O.L. har synbarligen enligt Begus-Hus rätt att träffa muntligt avtal om monteringen men inte om att låta denna ingå i ett pris ett för allt.

Domsäl. Som bevisning i målet har, utom det ovan berörda skriftliga bevismaterialet, åberopats, av B.P. förhör under sanningsförsäkran med honom själv och av båda parter vittnesförhör med D-O.L..

B.P. har under sanningsförsäkran i huvudsak bekräftat vad han anfört vid utvecklingen av sin talan.

D-O.L. har som vittne uppgett: B.P. måste efter hand ha förstått att D-O.L. inte var anställd hos Begus-Hus utan förmedlade köpet genom ett eget företag. I princip frågar folk alltid om han står som ansvarig själv. Det måste också B.P. ha gjort. B.P. ville veta priset och fick därför en preliminär kalkyl d 26 nov 1981, vilken D-O.L. upprättat. I priset för huset om 275 443 kr ingår grundstomme och tillval, fastän det senare inte uttryckligt angetts. Leveransavtalet skrev D-O.L. ut på sitt kontor. Att priset ändrats från 305 029 kr till 320 376 kr beror på att B.P. gjort nya tillval. Att priset för grundstommen ändrats från 275 443 kr i nov 1981 till 255 489 kr i det senare underlaget för kalkyl beror bl a på att bjälklaget ändrats. Dessutom har en viss prutning skett på priset. Men stommonteringen ingår inte i leveransavtalet med dess pris om 320 376 kr. Ansökan om byggnadslov inkom till Svedala kommun d 14 juni 1982 och ansökan om statliga lån till länsbostadsnämnden d 2 juli 1982. D-O.L. vet inte när B.P. fick del av det underlag för kalkylen som bifogades ansökningarna. - B.P. försökte inte pruta på det sättet att monteringen skulle ingå i leveranspriset.

TR:n upptar först frågan, om D-O.L. ägt företräda Begus-Hus med bindande verkan för bolaget. D-O.L. har som vittne inte ens påstått att han underrättat B.P. om att han inte handlat som anställd hos Begus-Hus utan för ett eget företag. Han har inte heller angett något faktiskt förhållande som bort föranleda B.P. till ett sådant antagande. Tvärtom har han i allt uppträtt så att B.P. naturligen kunnat bibringas uppfattningen att D-O.L. företrätt Begus-Hus. Exempelvis upptar den preliminärkalkyl av d 26 nov 1981 som D-O.L. upprättat Begus-Hus och B.P. som parter utan att D-O.L:s företag nämnes. Begus-Hus har måst förstå att en köpare kunnat uppfatta D-O.L. som representant för bolaget men har inte vidtagit åtgärder för att hindra en sådan uppfattning. Bolaget svarar därför för vad D-O.L. åtgjort som om han representerat bolaget direkt.

Att Begus-Hus endast skolat leverera huset och att monteringen skolat ske genom ett annat bolag, Begus Villaproduktion AB, har inte kunnat utläsas av B.P. i de handlingar som D-O.L. tillhandahållit utom i en broschyr över innebörden i begreppen stomfärdigt alternativ 1 och alternativ 2 och i denna endast på så sätt att den innehållit det snarlika namnet Begus Villaproduktion AB. I den preliminära kalkylen som D-O.L. överlämnat till B.P. d 26 nov 1981 har emellertid Begus-Hus självt upptagits som svarande för monteringen. B.P. har därför varit berättigad att utgå från att Begus-Hus svarat för såväl leverans som montering. Att han gjort så bestyrkes av att han frågat D-O.L. efter ett

totalpris för huset inkluderande monteringen och att han och D-O.L. enligt bådass uppgifter talat om en prutning på priset.

Vad gäller frågan, om det pris om 320 367 kr som anges i leveransavtalet innefattat monteringen, beaktar TR:n följande. För B.P. som köpare har det framstått som naturligt att söka få veta totalkostnaden för Begus-Hus åtaganden för såväl leverans som montering. Højningen av priset från 305 029 kr i den preliminära kalkylen för enbart materialet till 320 367 kr i leveransavtalet, sammanställt med D-O.L:s löfte att söka få bolaget att pruta på priset, bestyrker B.P:s uppgift om att han uppfattat priset i avtalet som innefattande monteringen. Bolagets uppgift att B.P. senast vid orderbekräftelsen fått del av ett underlag för kalkyl, varav kunnat utläsas att särskilt pris åsatts monteringen utöver priset i avtalet, vinner inte stöd av utredningen. B.P. har sålunda haft fog för sin uppfattning att priset i avtalet innefattat montering.

Bolagets invändning om underlåten reklamation av B.P. efter "orderbekräftelsen" d 1 mars 1982 saknar därmed betydelse.

Att i de tryckta allmänna leveransbestämmelserna funnits ett stadgande om att åtaganden utöver vad som anges i leveransavtal för att gälla skall vara skriftligen avfattade saknar betydelse, eftersom det inte framgår av det leveransavtal som bolaget tillställt D-O.L., att monteringen inte innefattas i avtalet. Monteringen framstår därför inte som ett åtagande utöver vad som anges i leveransavtalet.

TR:n beaktar ytterligare att D-O.L. ombesörjt ansökan om statliga lån och att det skriftliga underlaget för kalkyl som vidfogats denna ansökan, såvitt visats, inte kommit B.P. tillhanda. B.P. har därför inte heller vid någon senare tidpunkt haft anledning upptaga frågan, om priset i leveransavtalet innefattat monteringen eller ej.

B.P:s uppfattning om att priset i avtalet inkluderat monteringen vinner slutligen ytterligare stöd av att något särskilt skriftligt avtal om monteringen - som inkl krankostnaden belöpte på 35 363 kr - inte tillställts B.P., medan däremot tillägg till materialet för betydligt lägre kostnader - i något fall under 1 000 kr - föranlett bolaget att göra skriftligt tillägg till avtalet.

På grund av vad sålunda upptagits finner TR:n att B.P. haft sådant stöd för sin uppfattning att monteringen ingått i det avtalade priset, att han icke är pliktig att betala det av bolaget i målet fordrade beloppet för monteringen m m. Käromålet skall därför ogillas.

Domslut. Käromålet ogillas.

Bolaget fullföljde talan i HovR:n över Skåne och Blekinge och yrkade bifall till käromålet.

B.P. bestred ändring.

HovR:n (hovrättsråden Åhberg och Lundstedt samt adj led Fors) anförde i dom d 2 okt 1984:

Domskäl. Tvisten i målet gäller frågan, om det enligt leveransavtalet överenskomna priset 320 367 kr avser - utom det monteringsfärdiga huset med tillägg - monteringen av huset jämte hyran för en kran m m, ehuru detta inte anges vare sig i avtalet eller i orderbekräftelsen.

B.P. har inte gjort gällande att Begus-Hus uttryckligen åtagit sig att utan särskild ersättning utföra monteringen och svara för kranhyran. Han har emellertid invänt att han när avtalet träffades utgått från att priset var det pris för huset i ett för allt som han efterfrågat. Även om vad han åberopat till stöd därför kunnat ge honom anledning till den påstådda uppfattningen, är dock omständigheterna inte sådana att Begus-Hus insett eller bort ha insett detta förhållande. B.P. har sålunda inte visat att Begus-Hus varit införstått med att det avtalade priset även skulle gälla de monteringskostnader varom är fråga. På grund härav är B.P. betalningsskyldig. Tvist råder inte om skäligheten av den fordrade ersättningen. Begus-Hus talan skall följaktligen bifallas.

Domslut. Med ändring av TR:ns domslut förpliktar HovR:n B.P. att till Begus-Hus betala 35 363 kr.

Referenten, hovrättsrådet Pering, var skiljaktig och fastställde TR:ns dom.

B.P. (ombud advokaten G.M.) sökte revision med yrkande att HD skulle fastställa TR:ns dom.

Bolaget (ombud advokaten K-E.S.) bestred ändring.

Målet avgjordes efter föredragning.

Föredraganden, RevSkr Kjellkvist, hemställde i betänkande om följande dom: HD fastställer HovR:ns dom.

HD JustR:n Brundin, Vängby, referent, Bengtsson, Lind och Lars K Beckman) beslöt följande dom:

Domskäl. Mellan Begus-Hus och B.P. får avtal anses ha kommit till stånd genom anbud från B.P. i den såsom leveransavtal betecknade handlingen d 21 jan 1982 och accept från bolaget i form av påskrift på leveransavtalet och orderbekräftelse d 1 mars 1982. Mellan dessa handlingar finns inga avvikelser av betydelse för målets prövning. Parterna, som båda åberopar avtalet, har emellertid olika uppfattning om dess innebörd. B.P. gör gällande att han för det i leveransavtalet angivna priset 320 367 kr skulle dels förvärva det monteringsfärdiga huset jämte tillägg dels få monteringen utförd. Bolaget påstår att ersättning för monteringen skulle utgå utöver de 320 367 kronorna.

Avtalet är slutet mellan en näringsidkare å ena sidan och en privatperson i egenskap av konsument å andra sidan. En affär av förevarande art är för konsumenten normalt en engångsföreteelse av stor ekonomisk betydelse. Det måste ställas ganska stränga krav på näringsidkaren att denne bidrar till att avtalet utformas så att dess innebörd står klar för konsumenten. Särskilt gäller detta när, såsom i detta fall, näringsidkaren tillhandahåller kontraktshandlingarna och frågan rör en så viktig sak som priset. När det gäller entreprenadavtal mellan en entreprenör-företagare och en beställare-konsument har också entreprenören ansetts bevisskyldig för sina uppgifter om avtalets innehåll beträffande priset och metoden att beräkna detta (NJA 1975 s 280).

Leveransavtalet tar enligt sin ordalydelse endast sikte på försäljning av monteringsfärdigt material till viss angiven typ av hus och garage jämte vissa specificerade tillägg. Varken leveransavtalet eller orderbekräftelsen innehåller någonting om monteringen av huset. Detta skulle i och för sig kunna tyda på att det i leveransavtalet angivna priset inte innefattade monteringen.

Parterna är emellertid ense om att avtal om montering kommit till stånd trots att Begus-Hus, som när det gäller leveransen av det monteringsfärdiga materialet lagt stor vikt vid skriftlig form för avtalet, inte tillhandahållit några avtalshandlingar beträffande monteringen. Begus-Hus har inte visat att avtalet rörande monteringen skulle ha slutits mellan B.P. och Begus Villaproduktion AB; att detta senare bolag faktiskt kom att utföra monteringen får antas bero på att Begus-Hus lät Begus Villaproduktion göra detta. Avtalet om monteringen måste därför anses vara ingånget mellan Begus-Hus och B.P. i anslutning till leveransavtalet och som en komplettering till detta.

Det anförda innebär att de skriftliga kontraktshandlingarna inte uttömmande redovisar avtalsförhållandet mellan parterna. Det framstår som oklart, huruvida prisuppgiften i leveransavtalet endast avser den del i parternas mellanhavanden som rör leveransen av materialet till huset eller om den gäller avtalsförhållandet i dess helhet, med andra ord både leverans och montering.

D-O.L. har inte varit ombud för Begus-Hus och har inte haft behörighet att för Begus-Hus räkning träffa avtal med B.P. (jfr NJA 1985 s 717). Begus-Hus har emellertid tillagt D-O.L. behörighet att motta anbud för Begus-Hus räkning. Om en näringsidkare organiserar sin verksamhet så att försäljare tar upp anbud från konsumenter för näringsidkarens räkning med uppgift att vidarebefordra anbud till näringsidkaren, bör vid tolkningen av träffat avtal utgångspunkten vara, att vad försäljaren har insett eller bort inse om konsumentens uppfattning rörande avtalets innehåll tillräknas näringsidkaren. D-O.L:s insikter och åtgärder under förhandlingarna med B.P. får alltså betydelse när det gäller att bestämma omfattningen och innebörden av avtalet mellan Begus-Hus och B.P..

Utredningen i målet rörande vad som förekommit under förhandlingarna mellan B.P. och D-O.L., innan avtalet slöts, är bristfällig och deras uppgifter står delvis i strid med varandra. TR:n har emellertid funnit utrett att B.P. frågat D-O.L. efter ett totalpris för huset, inkluderande monteringen, och att B.P. uppfattat priset i leveransavtalet som innefattande monteringen. Det finns inte anledning att nu frånga TR:ns bedömning.

I och med att B.P. begärde ett totalpris för huset, inkluderande monteringen, borde D-O.L. ha insett risken för att B.P. kunde uppfatta det skriftliga leveransavtal som senare tillställdes honom såsom ett avtal innefattande både husleveransen och monteringen. Det hade därför ålegat D-O.L. att för B.P. klargöra, att det av D-O.L. tillhandahållna utkastet till leveransavtal endast behandlade husleveransen och att det angivna priset inte omfattade monteringen. Såvitt visats har D-O.L. inte gjort detta.

Av det anförda följer att från Begus-Hus sida inte har fullgjorts den i det föregående angivna principiella skyldigheten att bidra till att göra klart för B.P. vad avtalet enligt Begus-Hus ståndpunkt omfattade. Under sådana omständigheter måste företrädare ges åt den av B.P. hävdade tolkningen av avtalet. Bolagets talan kan alltså ej bifallas.

Domslut. Med ändring av HovR:ns dom ogillar HD Begus-Hus talan.

Sökord: Konsument; Behörighet; Näringsidkare; Försäljare

Litteratur:
